

Μελέτη των παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών

Παρασκευή Καβαλάρη
Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Δόμνα – Μίκα Κακανά

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: Ηράκλειτος ΙΙ, Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Ο ερευνητικός προβληματισμός

- Απόσταση ανάμεσα σε επίσημο και εφαρμοσμένο ΑΠ
(Kwon, 2004· Gibbons, 2011)
 - Επίσημο ΑΠ: Πρόγραμμα Σπουδών και συνοδευτικά εγχειρίδια
 - Εφαρμοσμένο ΑΠ: διδακτικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται μέσα στην τάξη
- Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη γνωστική περιοχή των Φυσικών Επιστημών μελετώντας την απόσταση ανάμεσα στο επίσημο ΑΠ και στο εφαρμοσμένο.

Πολλοί παράγοντες επηρεάζουν την προσέγγιση εννοιών των ΦΕ

Την παρούσα έρευνα απασχολεί:

- **Γνώση του περιεχομένου** που έχουν οι εκπαιδευτικοί για τα θέματα ΦΕ και η επίδρασή της στις διδακτικές επιλογές τους.

(Lawrenz, 1986· Kruger & Summers, 1988· Kruger, 1990· Κουλαϊδής, Χρηστίδου, & Brosnan, 1994· Kallery & Psilos, 2001· Kallery, 2004)

Αναλυτικό Πρόγραμμα για την προσχολική εκπαίδευση

- 1989 – 2003: Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο – Βιβλίο νηπιαγωγού
- 2003 – σήμερα: Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ)

Η ιδιαίτερη περίπτωση της προσχολικής εκπαίδευσης

Εν ενεργεία νηπιαγωγοί 4 «κατηγοριών» ως προς το ΑΠ που έχουν διδαχθεί και εφαρμόσει:

- Απόφοιτοι/ες Παιδαγωγικής Ακαδημίας με 2ετή εξομοίωση πτυχίου σε επίπεδο πανεπιστημιακό
- Απόφοιτοι/ες ΠΤΠΕ όπου διδάχθηκαν το ΑΠ του 1989
- Απόφοιτοι/ες ΠΤΠΕ που διδάχθηκαν το παλιό ΑΠ αλλά έχουν εφαρμόσει μόνο το ΔΕΠΠΣ
- Απόφοιτοι/ες ΠΤΠΕ όπου διδάχθηκαν το ΔΕΠΠΣ

Επιμόρφωση

- Η επιμόρφωση των νηπιαγωγών πάνω στο ΔΕΠΠΣ: σεμινάρια, ΑΣΕΠ, σχολικοί σύμβουλοι

Οι ΦΕ στο επίσημο ΑΠ για το νηπιαγωγείο

- **ΔΕΠΠΣ:** Διαθεματική προσέγγιση
- **ΦΕ:** συγκεκριμένες μαθησιακές επιδιώξεις
- **Έμφαση** στη βιωματική / ανακαλυπτική μάθηση και στην κοινωνικοκοινωνικοδομητική προσέγγιση της γνώσης
- **Ανάπτυξη δραστηριοτήτων:** επιλογή υλικών με γνώμονα το διδακτικό αντικείμενο, ανίχνευση ιδεών, πειραματισμός και συστηματική παρατήρηση, διατύπωση προβλέψεων και έλεγχος, καταγραφή ευρημάτων, εξαγωγή συμπερασμάτων, διατύπωση λειτουργικών ορισμών

(βλ. Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2006)

‘Βύθιση/πλευύση’ και ‘εξαέρωση’

- Δημοφιλία
 - Αδυναμίες στην προσέγγιση
 - Μικρός αριθμός ερευνών
-

Ερωτήματα της έρευνας

- Ποια πορεία ακολουθείται στην προσέγγιση εννοιών των ΦΕ; Παρατηρείται σύγκλιση ή απόκλιση από το επίσημο ΑΠ (ΔΕΠΠΣ);
- Οι διδακτικές επιλογές των Ν για την προσέγγιση εννοιών των ΦΕ επηρεάζονται από το βαθμό γνώσης του περιεχομένου των ΦΕ;
- Οι διδακτικές επιλογές των Ν επηρεάζονται από το ποιο ΑΠ θεωρούν πιο οικείο;

Πηγές δεδομένων

- Διδακτικές επιλογές:
 - Συνέντευξη και παρατήρηση
- Γνώση περιεχομένου:
 - Ερωτηματολόγιο
- Οικείο ΑΠ:
 - Συνέντευξη

Επιλογή δείγματος

- Σκόπιμη δειγματοληψία ώστε να συμπεριληφθούν νηπιαγωγοί όλων των «κατηγοριών»:
 - Απόφοιτες Παιδαγωγικής Ακαδημίας (εξομοίωση/επιμορφώσεις)
 - Απόφοιτες ΠΤΠΕ που διδάχθηκαν το παλιό ΑΠ και το έχουν εφαρμόσει κάποια χρόνια
 - Απόφοιτες που διδάχθηκαν το παλιό ΑΠ αλλά έχουν εφαρμόσει μόνο το ΔΕΠΠΣ
 - Απόφοιτες ΠΤΠΕ που διδάχθηκαν και εφαρμόζουν το ΔΕΠΠΣ
- 40 νηπιαγωγοί της Δυτικής Αττικής

Έργο που έχει πραγματοποιηθεί

22 συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια

Ποιοτική ανάλυση περιεχομένου με βάση τις αναφορές τους
Διαμόρφωση 5 θεματικών ενότητων:

- ΘΕ1 - Πλαίσιο ένταξης δραστηριότητας
- ΘΕ2 – Εισαγωγικές ερωτήσεις
- ΘΕ3 - Πειραματική διαδικασία
- ΘΕ4 – Κριτήρια επιλογής υλικών
- ΘΕ5 - Καταγραφή ευρημάτων – συμπεράσματα

Κατηγοριοποίηση των αναφορών σε 2 κατηγορίες με βάση τη σύγκλιση ή απόκλιση από το επίσημο ΑΠ:

- **Κατηγορία 1 – Σύγκλιση με το ΑΠ**
- **Κατηγορία 2 – Απόκλιση από το ΑΠ**

Εντοπισμός της κυρίαρχης κατηγορίας για κάθε νηπιαγωγό, ώστε να διαπιστωθεί αν η προσέγγιση συγκλίνει με ή αποκλίνει από τις μεθοδολογικές προτάσεις του ΔΕΠΠΣ.

Πρώτα αποτελέσματα

‘Βύθιση/πλεύση’: Διδακτικές επιλογές

- Σύγκλιση με το ισχύον ΑΠ στο πλαίσιο ένταξης της ‘βύθισης/πλεύσης’ (διαθεματικότητα)
- Εμφανής απόκλιση από το ισχύον ΑΠ στη διαδικασία διεξαγωγής του πειράματος
 - απουσία διατύπωσης υποθέσεων
 - απουσία εξαγωγής ή σύνδεσης των συμπερασμάτων
 - μη συστηματική παρατήρηση
- Τάση για υιοθέτηση πρακτικών που απομακρύνονται από το ισχύον ΑΠ
 - Παγιωμένες διδακτικές πρακτικές ανεξάρτητα από το πιο ΑΠ θεωρούν πιο οικείο

Επόμενα στάδια

- Ολοκλήρωση συνεντεύξεων και ερωτηματολογίων (Ιούνιος 2012)
- Δημιουργία Κλείδας παρατήρησης: κατηγορίες αντίστοιχες με την ανάλυση του περιεχομένου των συνεντεύξεων
- Πραγματοποίηση παρατηρήσεων (Οκτώβριος 2012)

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας

Παρασκευή Καβαλάρη
Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Δόμνα – Μίκα Κακανά

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: Ηράκλειτος ΙΙ . Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.